

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:2480

av Cecilia Widegren m.fl. (M)

Insatser mot spelberoende

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra översyn av socialtjänstlagen i syfte att bl.a. införa lagstiftning i denna gällande spelberoendevården som beroendevård och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Varje år upplever många enskilda och familjer tragedier direkt kopplade till spelmissbruk. Spelberoende är idag något vi talar om, alltför ofta, därför att vi känner till någon och har hört om liv som raseras. Många barn och ungdomar far illa. Vuxna hamnar i allvarliga livskriser. Hushåll vars ekonomi slås i spillror. Livslånga skulder kan uppstå på några minuter med bara några knapptryckningar t.ex. vid datorn eller mobiltelefonen.

Riksdagens utredningstjänst beräknar att omkring 2 procent av Sveriges befolkning mellan 15 och 74 år har ett spelmissbruk. Därtill ytterligare 7 till 8 procent som har s.k. riskabla spelvanor. Det betyder att minst omkring 130 000 människor i Sverige är spelmissbrukare. Det vill säga dels har svårt att kontrollera sitt spelande, dels att spelandet får allvarliga följder.

Svenska Spel har infört obligatoriska spelkort som syftar till att man bl.a. ska få en bättre kontroll över sitt spelande. En vidtagen åtgärd, men många andra kvarstår. Svenska Spel är därutöver skyldigt att följa personuppgiftslagen. Det betyder konkret att uppgifter om den enskildes spelande kan komma att lämnas ut till myndigheter. Detta i syfte att uppfylla dels legala krav, dels motverka t.ex. bedrägerier och penningtvätt. Även detta är bra, men minskar i sig inte den enskildes spelberoende.

Regeringen fortsätter alliansregeringens arbete med att se över en spelmarknad i stor och snabb förändring. Förändringstakten är nu så stor att lagstiftningen alltid riskerar att

ligga efter. I stället borde det vara tvärtom, att lagstiftningen gav instrument att ligga i framkant och inte minst i förebyggande syfte, så att färre, inte fler, blev eller känner av spelberoende. Lagstiftningen ska förstå och passa verkligheten som den är, t.ex. gällande villkor på en internationell och lättillgänglig marknad för spel där den enskilde mycket snabbt kan förlora stora summor pengar. Ja, rasera sitt och andras liv, på kort stund.

Utländska spelbolag har idag hela en femtedel av den svenska spelmarknaden. Dessa internationella spelbolag har i år redan ökat sin omsättning med fem procent jämfört med samma period år 2014. Denna trend antas fortsätta under kommande år. Det medför att den statliga kontrollen fortsätter att minska. Det statliga spelmonopolets roll har successivt fasats ut. Det förekommer sajter med spel som erbjuder spel på kredit, vars spelbolag är baserade utomlands men som ändå direkt vänder sig till spelare i Sverige. Detta trots att det inte är tillåtet i Sverige. Spelbolagen kringgår den nuvarande svenska lagstiftningen genom att ha sin verksamhet baserad utomlands. Verkligheten har sprungit ifrån lagstiftningen för länge sedan.

Moderata värderingar och utgångspunkter

Varje enskild människa är den viktigaste utgångspunkten för Moderaternas politik och vårt samhällsengagemang. Våra värderingar formas av vår syn på människan. Vi ser hela människan. Vi vet att varje människa har stora förmågor och möjlighet att utveckla dessa och växa när man möter nya utmaningar, samtidigt som människan ibland ställs inför svåra situationer och prövningar där man behöver hjälp och stöd, ibland mer än samhället förmår att klara av.

De allra flesta barn och ungdomar i Sverige har det bra, samtidigt finns det emellertid barn som inte har det bra, utan som mår dåligt och lever i en uppväxtmiljö som till och med ibland är direkt skadlig. Vi måste se bägge bilderna av verkligheten samtidigt utan att varken skön- eller svartmåla. Det är verklighetens samhällsutmaningar som är utgångspunkten för analys. Utan den kan vi inte lösa dagens och morgondagens brister och tillkortakommanden.

Samhällets ansvar att hjälpa dem som fastnar i missbruk är omfattande; inte minst när verkligheten kring spel förändras i rask takt, måste hjälp och stöd växa fram starkt för att hjälpa enskilda, som lockas och blir beroende.

Det är dags för att helt öppna för konkurrens och mångfald i en reglerad form som möjliggör en väl avvägd balans mellan utbud och möjlighet att avvisa oseriösa aktörer som inte lever upp till de krav ett licenssystem ska bygga på.

Socialtjänstlagen behöver en bred översyn. Den utgör idag ett lapptäcke föreskrifter och är oöverskådlig. Ett sjuttioal stora förändringar och cirka 200 tillägg har gjorts

genom åren. Gällande en översyn av socialtjänstlagen bör det finnas möjlighet att pröva om tydlig lagstiftning gällande spelberoendevården som beroendevård kan ingå.

Det övergripande syftet med socialtjänstlagen är att den ska vara en ramlag utan detaljregleringar. Vår grundläggande analys är emellertid att motsatsen alltför ofta förekommer idag genom att socialtjänstlagen blivit en samling av olika föreskrifter som ofta är för detaljstyrande.

Förslag för att minska spelberoendet

Lättillgängliga spel i kombination med tillgång till snabba krediter innebär särskilt stora risker för ökat spelmissbruk. Det är en utveckling som vi gemensamt måste kunna bromsa och vända utan att inskränka människors personliga frihet och egna ansvar för fattade beslut kring spel och spelande.

Människor med t.ex. alkoholproblem eller som är beroende av narkotika har en oavvislig rätt till vård. Det är så det ska vara. Därtill en missbruksvård som ska ges i tid av hög kvalitet. Detsamma ska även gälla människor som har hamnat i ett spelmissbruk. Så är det emellertid inte idag.

Det finns exempel på att människor med spelmissbruk som på egen hand söker vård för sitt missbruk avvisas av ekonomiska skäl. De människor som kommer i kontakt med socialtjänsten på grund av sin dåliga ekonomi till följd av spelmissbruk har inte heller rätt till vård.

Dessutom varierar vård och behandling över landet. Det spelar idag tyvärr roll vilken bostadsort man har, för vilket stöd och vilken hjälp man får.

Vård och omsorg om människor och familjer som mår dåligt till följd av spelmissbruk måste kunna ges på ett rimligt sätt. En ändring i den breda översyn av socialtjänstlagen som vi förespråkar kan direkt ändra förutsättningarna för dessa minst 130 000 människor som fastnat i ett spelmissbruk att få vård. Därtill för flera hundratusentals anhöriga till dem som drabbas av spelmissbruk.

De positiva effekterna av en spelberoendevård som beroendevård kommer att vara omfattande. Varje människa och familj som blir befriade från spelmissbruk är dels en mänsklig vinst, dels en total samhällsvinst. Därtill är det många unga människor som halkar in i ett missbruk de har svårt att ta sig loss ifrån. De riskerar istället att komma i kontakt med den kriminella världen. Kan de fångas upp i tid och få stöd från spelberoendevård kommer de positiva följderna vara enorma. Vi vill stärka spelberoendevården som beroendevård enligt lag och praxis. Därtill behöver strategier utvecklas för att stärka spelberoendevård och olika behandlingsformer.

Vi föreslår:

- Genomför en översyn av socialtjänstlagen i syfte att bl.a. införa tydlig lagstiftning gällande spelberoendevården som beroendevård.

[Motionärernas namn]

Cecilia Widegren (M)

Margareta B Kjellin (M)

Finn Bengtsson (M)

Amir Adan (M)

Sofia Fölster (M)

Sofia Arkelsten (M)

Thomas Finnborg (M)

Camilla Waltersson Grönvall (M)

Anette Åkesson (M)